

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ	ΤΑΣΕΙΣ
----------------	------	----------	--------------	--------	--------	--------

Όλα για όλα στην τελική ευθεία για τη συμφωνία

Στόχος η ικανοποίηση των προαπαιτούμενων – Ανησυχία για τη στάση των «σκληρών»

Του ΠΑΝΑΓΗ ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΥ

Στο τραπέζι με τους «σκληρούς» του Eurogroup κρίνεται, μέσα στις επόμενες 24 ώρες, η τύχη της νέας δανειακής σύμβασης και η μοίρα της Ελλάδας. Μέσα σε περιβάλλον εκρηκτικής ρευστότητας, στο οποίο οι ισορροπίες αλλάζουν ώρα με την ώρα, η ελληνική κυβέρνηση επιδιέχεται σε αγώνα δρόμου ώστε να εμφανιστεί σε αυτήν την καθοριστική συνάντηση χωρίς εκκρεμότητες και υποχρεώσεις. Είναι ενδεικτικό ότι χθες αναμενόταν να συνεδριάσει το υπουργικό συμβούλιο για να εγκρίνει τον εφαρμοστικό νόμο που εξειδικεύει τη νέα δανειακή απόφαση, ώστε ο κ. Βενιζέλος να πάει στο Eurogroup έχοντας θέσει σε ισχύ τα πάντα (δημοσιονομικά, μειώσεις μισθών κ.λπ., πλην των ασφαλιστικών παρεμβάσεων που θα έρθουν την Τρίτη) και δείχνοντας ότι η ελληνική κυβέρνηση έχει ικανοποιήσει πλήρως τα προαπαιτούμενα που της έχουν ζητηθεί. Στο Μέγαρο Μαξίμου πάντως γνωρίζουν ότι ακόμα και μια άψογη ελληνική παρουσία δεν είναι αρκετή για

κ. Γιουνκέρ, την Παρασκευή, ότι «βρισκόμαστε ακόμα μακριά από τον στόχο της μείωσης του ελληνικού χρέους στο 120% το 2020 και καταβάλλεται προσπάθεια να γεφυρωθεί το χάσμα ως την Κυριακή το βράδυ». Σύμφωνα μάλιστα με πληροφορίες, διακινείται στις Βρυξέλλες η ιδέα, προκειμένου να μη ναυαγήσει η απόφαση της Δευτέρας, να ανασταλεί η οριστική και εμπειρισταωμένη αξιολόγηση για τη βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους για τον Ιούνιο, με το πιθανότερο τότε, αν προκύπτει νέο χρηματοδοτικό κενό, να ζητηθούν και πρόσθετα μέτρα.

Αναζήτηση ερεισμάτων

Εκοντας αυτό το περιβάλλον υπ' όψη του, ο πρωθυπουργός κ. Λ. Παπαδήμος επικείμενες τις προηγούμενες ημέρες να δημιουργήσει ερείσματα και συμμαχίες με συνεχείς επικοινωνίες με τους ηγέτες των χωρών της Ευρωζώνης, αλλά και με τον κ. Τιμοθί Γκάιτνερ και την κ. Κριστίν Λαγκάρντ. Ακόμη είχε συζητήσεις με τον πρόεδρο της ΕΚΤ κ. Μάριο Ντράγκι, τον πρωθυπουργό της Ολλανδίας κ. Μαρκ Ρούτε, αλλά κυρίως με την κ. Αγκελα Μέρκελ με την οποία συνομίλησε επί μακρόν την Πέμπτη, αλλά και την Παρασκευή σε τηλεδιάσκεψη από κοινού με τον πρωθυπουργό της Ιταλίας κ. Μάριο Μόντι.

Μάλιστα, μετά την τηλεδιάσκεψη υπήρξαν ανακοινώσεις και από τους τρεις ηγέτες, στις οποίες εξεφράζαν την προσδοκία τους ότι στο Eurogroup της Δευτέρας θα ληφθούν οριστικές αποφάσεις για το θέμα της Ελλάδας. Σύμφωνα με πληροφορίες, στη συνομιλία ανάμεσα στην κ. Μέρκελ και τον κ. Παπαδήμο υπήρξε συμφωνία για ένα αναπτυξιακό πακέτο για την Ελλάδα, ως αντιπαραβλήσιμα για τις τεράστιες θυσίες στις οποίες υποβάλλεται τα τελευταία δύο χρόνια και θα υποβληθεί ακόμα περισσότερο με τη νέα δανειακή σύμβαση ο ελληνικός λαός και οι οποίες απειλούν να προκαλέσουν κοινωνική έκρηξη.

Σημαντικό αρωγό σε αυτήν την προσπάθεια βρίσκει η ελληνική κυβέρνηση στη Γαλλία, πρωθυπουργό. Η τηλεδιάσκεψη της Παρασκευής ήταν δική του πρωτοβουλία και στο ανακοινωθέν που ακολούθησε ο κ. Μόντι διαβεβαίωσε ότι θα βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με τον Σαρβατοκύριακο με την κ. Μέρκελ για την υπόθεση αυτή. Και σε χαμηλότερο επίπεδο πάντως καταβάλλεται προσπάθεια και είναι ενδεικτικό πως το πρωθυπουργικό γραφείο προχώρησε την Παρασκευή σε ενημέρωση και των 17 πρέσβων της Ευρωζώνης.

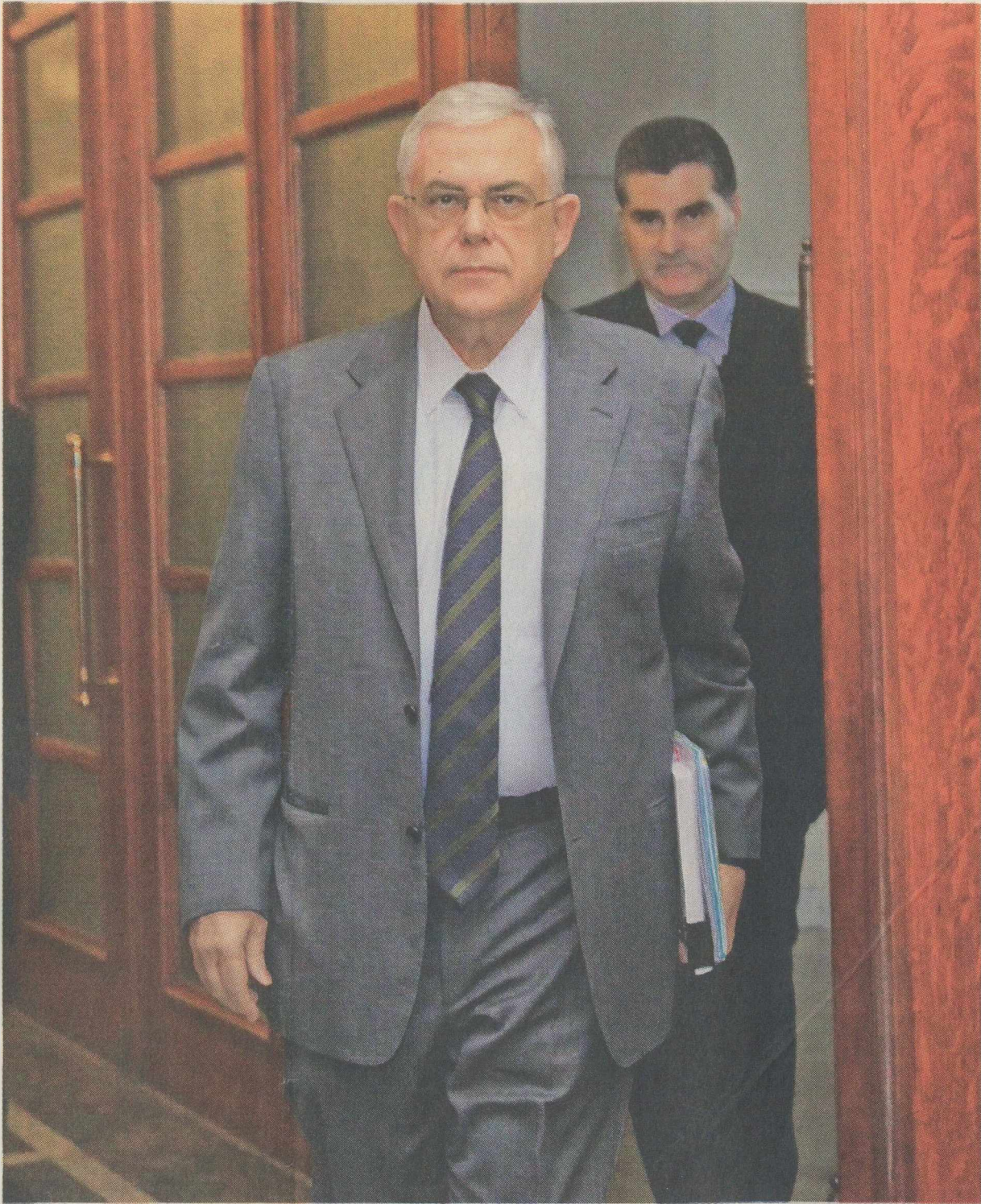
Σύμφωνα με πληροφορίες, πάντως, τη Δευτέρα η ελληνική κυβέρνηση φαίνεται διατεθειμένη να συμφωνήσει και στη δημιουργία του «ειδικού λογαριασμού», αν παρουσιαστεί κάποιο σχέδιο στο Eurogroup.

Αρωγός της ελληνικής προσπάθειας ο Ιταλός πρωθυπουργός Μάριο Μόντι, που θα βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με την κ. Μέρκελ.

να κάμψει τις ενστάσεις των σκληρών, δηλαδή των χωρών με πιστοληπτική αξιολόγηση AAA. Παρά το γεγονός ότι έχουν εισπράξει πολύ θετικό κλίμα από τις ηγεσίες των μεγάλων χωρών στην Ευρωζώνη, ανησυχούν μήπως η ομάδα αυτή βάλει την τελευταία στιγμή κάποια τρικλοποδιά, η οποία θα οδηγούσε σε αδιέξοδο και θα καθιστούσε επιτακτική μια νέα Σύνοδο Κορυφής, ενδεχομένως ως την Τετάρτη, στην οποία θα ετιθέτο υπό αμφισβήτηση η συμφωνία της 26ης Οκτωβρίου.

Την ανησυχία αυτή επιτείνει και η στάση του ΔΝΤ, το οποίο επειδή δεν θέλει να δώσει άλλα χρήματα στην Ευρώπη αμφιβάλλει τη βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους. Το ταμείο υποστηρίζει ότι και μετά την υλοποίηση του PSI και την εφαρμογή της νέας δανειακής σύμβασης το χρέος της Ελλάδας θα βρίσκεται στο 129% του ΑΕΠ το 2020 και ως εκ τούτου προκύπτει ένα χρηματοδοτικό κενό που θα πρέπει να καλυφθεί. Αυτό δίνει πάτημα στις χώρες με αξιολόγηση AAA να σκληρύνουν ακόμα περισσότερο τη στάση τους.

Ενδεικτικό της κατάστασης είναι η δήλωση του προέδρου του Eurogroup

Ο πρωθυπουργός κ. Λ. Παπαδήμος είχε επικοινωνία με τους ηγέτες της Ευρωζώνης, κυρίως με την κ. Αγκελα Μέρκελ με την οποία συνομίλησε και την Παρασκευή σε τηλεδιάσκεψη με τον Ιταλό πρωθυπουργό κ. Μάριο Μόντι.

Επόμενο βήμα οι πρόωρες εκλογές

Του Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

Τη «μπέρε» των μαχών», με στόχο στο αυριανό Eurogroup να αναψεί το πράσινο φως για τη νέα δανειακή σύμβαση και την προώθηση του PSI, δίδουν τα τελευταία εικοσιτετράωρα ο πρωθυπουργός κ. Λ. Παπαδήμος και ο υπουργός Οικονομικών κ. Ευ. Βενιζέλος.

Το Μέγαρο Μαξίμου, αλλά και οι κ. Γ. Παπανδρέου και Αντ. Σαμαράς ευελπιστούν πως η συμφωνία με τους εταίρους θα «κλειδώσει» στις Βρυξέλλες και η χώρα θα πάρει μια μεγάλη οικονομική, πολιτική, αλλά και κοινωνική ανάσα. Εξ άλλου, το εναλλακτικό σενάριο, το «ελληνικό πρόβλημα» να παραπεμφθεί εκ νέου σε επίπεδο Συνόδου Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επί της ουσίας οδηγεί σε αναθεώρηση της συμφωνίας της 26ης Οκτωβρίου και μπορεί να ανοίξει τον ασκό του Αιόλου.

Η κυβέρνηση θεωρεί, πάντως, πως έχει πλέον ανταποκριθεί στους όρους που θέτουν οι δανειστές, με ακμή του δόρατος το Βερολίνο και τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης με αξιολόγηση «τρία άλφα»: Η Αθήνα έχει απατηθεί καταφατικά στη δημιουργία του ειδικού ταμείου για την εξυπηρέτηση του ελληνικού χρέους με ιδιαίτερα αυστηρούς όρους. Παράλληλα, έχει συμφωνήσει πως πλέον ο έλεγχος

της πορείας της ελληνικής οικονομίας θα πραγματοποιείται όχι σε τριμηνιαία, αλλά σε καθημερινή βάση, ενώ, κατά πληροφορίες, έχει συζητηθεί το θέμα του επιτρόπου να επανεξεταστεί τον Ιούνιο. Επίσης, στα «συν» της Αθήνας είναι ότι έχει την παρασκηνιακή, αλλά ενεργό στήριξη της Ουάσινγκτον, καθώς λέγεται πως τις προηγούμενες ημέρες υπήρξε τηλεφωνική

Μετά τη Σύνοδο Κορυφής ο κ. Βενιζέλος έχει αποφασίσει να παραιτηθεί από την κυβέρνηση.

επικοινωνία του προέδρου Ομπάμα με την κ. Αγκελα Μέρκελ.

Εάν η έκβαση του αυριανού Eurogroup είναι θετική, ανοίγει ο δρόμος για τη διεξαγωγή πρόωρων εκλογών στις 29 Απριλίου ή, το αργότερο, την πρώτη Κυριακή του Μαΐου.

Μάλιστα, σε μια τέτοια περίπτωση, αμέσως μετά την προγραμματισμένη για τις 2 Μαρτίου Σύνοδο Κορυφής, όπου θα «επικυρωθεί» σε ανώτατο επίπεδο από την Ευρωπαϊκή Ένωση η συμφωνία για τη νέα δανειακή σύμβαση, ο κ. Ευ. Βενιζέλος έχει αποφασίσει να παραιτηθεί από

την κυβέρνηση, ώστε να διεκδικήσει την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, είτε ως μοναδικός υποψήφιος είτε με αντίπαλο κάποιον εκ των κ. Μ. Χρυσόχοιδη και Χρ. Παπουτσή, ενώ οι λοιποί «πράσινοι» υπουργοί θα παραμείνουν μέχρι τις εκλογές.

Στη λύση των πρόωρων εκλογών φέρονται να έχουν συμφωνήσει πλέον οι κ. Παπαδήμος, Παπανδρέου, Σαμαράς και, βεβαίως, ο κ. Βενιζέλος, ενώ το σενάριο της προσφυγής στις κάλπες λέγεται ότι αντιμετωπίζεται θετικά και από τις μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, παρά τις γνωστές δηλώσεις του κ. Σόιμπλε το τελευταίο διάστημα. Και τούτο, προκειμένου, να «μην δοθεί το κοντέρ» και να αναβεί μια νέα Βουλή, όπου είτε μόνη η Ν.Δ. είτε σε συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ θα είναι σε θέση να λάβει όλες τις κρίσιμες -και επώδυνες- αποφάσεις που συνοδεύουν τη νέα δανειακή σύμβαση.

Στα επιτελεία της Ιπποκράτους και της Συγγρού επικρατεί συγκρατημένη αισιοδοξία ότι η δημοσκοπική έκρηξη των κομμάτων της αριστεράς θα υποχωρήσει, καθώς κατά την προεκλογική εκστρατεία θα κυριαρχήσει το δίλημμα «υλοποίησης της νέας δανειακής σύμβασης ή χρεοκοπία». Επίσης, επισημαίνεται πως οι βουλευτές που θα εκλεγούν με τη σημαία της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ θα έχουν πλέ-

«Πείτε στους υπουργούς ότι...»

Πόσο έτοιμος είναι ο κρατικός μηχανισμός για να εφαρμόσει τις αποφάσεις του νέου Μνημονίου; Οι πρώτες ενδείξεις είναι μάλλον απαισιόδοξες. Σε δύο συσκέψεις, που έγιναν την Παρασκευή, στελέχη της Taskforce ενημέρωσαν στη μία διευθυντές εφοριών και στην άλλη τους επικεφαλής των ΔΟΥ που εποπτεύουν μεγάλες επιχειρήσεις, για τους στόχους της νέας συμφωνίας. Όταν λοιπόν έφτασαν στο σημείο που προβλέπεται τριπλασιασμός των εσόδων από ληξιπρόθεσμες οφειλές, οι προϊστάμενοι, σχεδόν στο σύνολο τους, πετάχτηκαν όρθιοι, φωνάζοντας «αυτό δεν γίνεται». Κάποια μάλιστα προέτρεψαν τα στελέχη της Taskforce να πόνε στην ηγεσία του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης και να της πουν ότι «αυτό είναι αδύνατο στην πράξη». Ποια απόληξη πήραν; Σύμφωνα με εφοριακούς που συμμετείχαν στη συνάντηση, τα στελέχη της Taskforce ήταν κατηγορηματικά: «Να πάτε εσείς στους πολιτικούς σας και να το πείτε». Και κάπου εκεί τελείωσε κάθε συζήτηση, καθώς ήταν ξεκάθαρη η θέση και η στάση και των δύο πλευρών. Οπότε δεν είχε νόημα να συνεχισθεί η κουβέντα, ενώ και η ενημέρωση άρχισε να αποκτά δευτερεύουσα σημασία. Ενδεικτικό των ημερών, τέλος, είναι και το γεγονός ότι ο διαγωνισμός για την πρόσληψη ελεγκτών του υπουργείου Οικονομικών, έγινε χθες μετ' εμποδίων. Συγκεντρωμένοι έξω από τον χώρο όπου θα γίνονταν εμπόδισαν την είσοδο των διαγωνιζομένων.

Ανοιχτά μέτωπα, η αυξημένη εποπτεία και ο ειδικός λογαριασμός

Του ΒΑΣΙΛΗ ΖΗΡΑ

Ανοιχτά θέματα τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν πρόσχημα για όποιον θέλει να ακυρωθεί η συμφωνία της 27ης Οκτωβρίου και να οδηγηθεί η Ελλάδα σε μια συντεταγμένη χρεοκοπία καλείται να κλείσει το Eurogroup που θα συνεδριάσει στις Βρυξέλλες αύριο.

Το θέμα που θα φέρει –πολιτικά τουλάχιστον– σε δύσκολη θέση την Αθήνα είναι αυτό της αυξημένης εποπτείας και του ειδικού λογαριασμού, μέσω του οποίου θα εξυπηρετείται κατά προτεραιότητα το δημόσιο χρέος. Σε αυτό τον λογαριασμό, που θα ελέγχεται από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς και κατά πάσα πιθανότητα θα τηρείται σε κάποια ξένη κεντρική τράπεζα της Ευρωζώνης, θα πρέπει να υπάρχει πάντα ένα ποσό που θα διασφαλίζει την εξυπηρέτηση του χρέους για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ο λογαριασμός αυτός θα χρηματοδοτείται από το πακέτο βοήθειας, από έσοδα από αποκρατικοποιήσεις (που έτσι κι αλλιώς θα πρέπει να διατίθενται για τη μείωση του χρέους) και από έσοδα του Δημοσίου που έχουν προϋπολογισθεί για την εξυπηρέτηση του χρέους. Οι πιστωτές θα βάζουν το δικό τους μερίδιο και η Ελλάδα θα είναι υποχρε-

ωμένη να βάλει το δικό της (όταν κάποια στιγμή θα έχει πρωτογενή πλεονάσματα). Αυτό σημαίνει ότι χρήματα του Δημοσίου θα μεταβιβάζονται σε έναν λογαριασμό και με μια διαδικασία που δεν θα ελέγχονται από την ελληνική κυβέρνηση. Από την άλλη, οι πιστωτές θα αφαιρέσουν από την Ελλάδα τη δυνατότητα να «απειλεί» με χρε-

Με βάση τους νεότερους υπολογισμούς, τα 130 δισ. ευρώ της χρηματοδότησης του νέου πακέτου δεν επαρκούν.

οκοπία για να πάρει τις δόσεις. Το χρέος θα εξυπηρετείται κανονικά και οι όποιες επιπτώσεις από τη μη επίτευξη των στόχων του Μνημονίου θα περιορίζονται στο εσωτερικό της χώρας. Οι τεχνικές λεπτομέρειες του ειδικού λογαριασμού θα καθοριστούν την Κυριακή από την ομάδα εργασίας του Eurogroup (Euroworking Group) για να εγκριθεί την επομένη από τους υπουργούς Οικονομικών. Επίσης, ενισχυθεί η μόνιμη παρουσία της Κομισιόν στην Αθήνα. Ηδη έχουν προ-

Η μόνιμη παρουσία της Κομισιόν στην Αθήνα θα ενισχυθεί, γι' αυτό άλλωστε έχουν προκηρυχθεί τέσσερις θέσεις από την Ε.Ε. Ο κ. Χορστ Ράικενμπαχ, πάντως, αν και πιέζεται να αναλάβει και εποπτικό ρόλο συνεχίζει να αρνείται.

κληρυχθεί τέσσερις θέσεις από την Ε.Ε. Ο κ. Χορστ Ράικενμπαχ πιέζεται να αναλάβει και εποπτικό ρόλο, αλλά συνεχίζει να αρνείται.

Κενό 6 δισ. ευρώ

Το δεύτερο ανοικτό μέτωπο είναι αυτό της χρηματοδότησης του νέου πακέτου. Με βάση τους νεότερους υπολογισμούς, τα 130 δισ. ευρώ που είχαν εγκριθεί τον Οκτώβριο δεν επαρκούν. Υπάρχει ένα χρηματοδοτικό κενό τουλάχιστον 6 δισ. ευρώ για την περίοδο 2012 - 2014, που οφείλεται κυρίως στις μεγαλύτερες ανάγκες κεφαλαιοποίησης των τραπεζών. Από το πρώτο και το δεύτερο πακέτο είχαν διατεθεί για τις τράπεζες συνολικά 40 δισ. ευρώ. Νέοτεροι υπολογισμοί, με βάση ένα PSI με δυσμενέστερους όρους (χαμηλότερο επιτόκιο) και αυστηρότερους λογιστικούς κανόνες υπολογισμού των απωλειών (θα φτάσουν περίπου το 75% σε όρους καθαφής παρουσίας αξίας), δείχνουν ότι τα 40 δισ. δεν φτάνουν και θα χρειαστούν περισσότερα. Η Γερμανία, η Ολλανδία και η Φινλανδία είναι απρόθυμες να αυξήσουν το δάνειο. Το νέο δάνειο έχει ακόμη αρκετά ασαφή σημεία. Η συμμετοχή του ΔΝΤ είναι ένα από αυτά. Κάποιες πληροφορίες το θέλουν να συνεισφέρει με επιπλέον 13

δισ. ευρώ. Σε κάθε περίπτωση, αυτή τη στιγμή αναζητούνται μέτρα που θα καλύψουν το χρηματοδοτικό κενό και θα συμβάλουν, ταυτόχρονα, στη βιωσιμότητα του χρέους. Αυτό το τελευταίο είναι το πιο «αξιόπιστο» επιχείρημα των οπαδών της συντεταγμένης χρεοκοπίας εντός του ευρώ.

Η τριόικα υπολόγισε και μάλιστα με αισιόδοξες υποθέσεις ότι, με το PSI, την πλήρη εφαρμογή του Μνημονίου, το χρέος θα υποχωρήσει στο 129% του ΑΕΠ το 2020, αντί της 120% που είναι ο στόχος. Η απόκλιση αυτή θα περιοριστεί μέσω της συμμετοχής της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών στην αναδιάρθρωση. Θα περιοριστεί ακόμη περισσότερο με τη μείωση των επιτοκίων του πρώτου πακέτου βοήθειας. Τα δάνεια αυτά ήταν διμερή (μεταξύ της Ελλάδας και του καθενός από τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης) και τώρα θα μετατραπούν σε δάνεια με το EFSF, όπως αυτό του δεύτερου πακέτου. Ωστόσο, η βιωσιμότητα θα επαναξιολογηθεί –με βάση τα αποτελέσματα του PSI και τις νεότερες εκτιμήσεις για τις μακροοικονομικές και τις δημοσιονομικές προοπτικές– ώστε τον Ιούνιο να γίνουν οι αναγκαίες προσαρμογές, δηλαδή θα ληφθούν τα επιπλέον μέτρα.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ	ΤΑΣΕΙΣ
----------------	------	----------	--------------	--------	--------	--------

Εμφύλιο, εκρήξεις, ταραχές...

Του ΣΤΑΘΗ Ν. ΚΑΛΥΒΑ*

Είναι πολύ της μόδας τελευταία οι αναφορές σε επερχόμενο εμφύλιο πόλεμο που απειλεί τη χώρα. Για αρκετούς μάλιστα, ένας άτυπος εμφύλιος έχει ήδη ξεκινήσει. Κάποιοι χρησιμοποιούν τον όρο μεταφορικά, αλλά πολλοί κυριολεκτούν. Ας μου επιτραπεί να τους καθιστούσσω: κινδυνεύουμε από πολλά, αλλά όχι από εμφύλιο.

Η σιγουριά προέρχεται από την επιστημονική μελέτη των εμφυλίων. Παρότι οι μελετητές διαφωνούν ως προς τα ακριβή αίτια τους, συγκλίνουν ως προς τα χαρακτηριστικά των κωρών που υποφέρουν από αυτούς: πρόκειται για φαινόμενο που παρατηρείται στις πιο φτωχές αγροτικές χώρες του πλανήτη, εκεί όπου κατοικεί το χαμηλότερο δισεκατομμύριο του παγκόσμιου πληθυσμού, όπως χαρακτηριστικά το αποκαλεί ο Βρετανός οικονομολόγος Paul Collier. Επιπρόσθετο παράγοντα κινδύνου αποτελούν οι διαιρέσεις ανάμεσα σε αντίπαλες εθνοτικές ομάδες, ιδιαίτερα όταν συνδυάζονται με τη φτώχεια. Δεν είναι τυχαίο πως και η εξοχινή τόπος των εμφυλίων είναι η Αφρική. Το φαινόμενο ανθεί σε χώρες όπως το Σουδάν, η Ουγκάντα ή το Κονγκό.

Δεν πρέπει να παραβλέπουμε το γεγονός πως οι εμφύλιοι είναι πόλεμοι. Ακόμα και όταν το επίπεδο της στρατιωτικής οργάνωσης είναι χαμηλό, όπως π.χ. στη Σομαλία, ένας εμφύλιος προϋποθέτει τη μακρόχρονη δραστηριοποίηση πολυάριθμων στρατών που αποτελούνται κυρίως από στρατολογημένους νεαρούς άνδρες (και όχι σπάνια παιδιά), ικανούς να αντέχουν απίστευτες κακουχίες. Η Ελλάδα ανήκει στις χώρες με σχεδόν μηδενική πιθανότητα εμφυλίου γιατί είναι πλούσια (ακόμη και αν πολλοί πνδονίζονται περιγράφοντας μαζοχιστικά μια δατική κόλαση λιμοκτονούντων, άστεγων και αυτοκτονούντων), με αστικό και γερασμένο πληθυσμό και λαομαθημένους νέους που δεν θα άντεχαν τις κακουχίες ενός πολέμου πάνω από μερικές μέρες. Η επίκληση ενός επερχόμενου εμφυλίου δεν έχει επομένως καμία σχέση με την πραγματικότητα. Είναι, αντίθετα, δείγμα της υστερίας και της υπερβολής που χαρακτηρίζουν τον δημόσιο λόγο.

Το ότι δεν μας απειλεί ένας εμφύλιος πόλεμος είναι το ευχάριστο και ίσως λιγότερο προφανές. Ας δούμε τώρα τα δυσάρεστα και πιο προφανή. Όπως απεδείξαν για μια ακόμη φορά τα γεγονότα της περασμένης Κυριακής, η χώρα δεν κινδυνεύει από μια αυθόρμητη κοινωνική έκρηξη των φτωχών και απελπισμένων, τουλάχιστον όσο οι τράπεζες παραμένουν ανοικτές και οι μισθοί πληρώνονται... Τάλαιπωρείται όμως από τις οργανωμένες ταραχές που προκαλούν με τρόπο τακτικό και επαναλαμβανόμενο (από παλιά και πολύ πριν έρθει η κρίση), εγκληματικές συμμορίες μερικών εκατοντάδων ανθρώπων στις οποίες συμμετέχουν ευκαιριακά περίπου 4.500 άτομα, σύμφωνα με την εκτίμηση της Αστυνομίας. Κλειδί για την κατανόηση του φαινομένου είναι το γεγονός πως έχει ουσιαστικά επιτραπεί στις συμμορίες αυτές να δρουν εντελώς απρόσκοπτα, τόσο εξαιτίας της ανικανότητας της Αστυνομίας και της πολιτικής ηγεσίας, όσο και λόγω της πθικής νομιμοποίησης της δράσης τους από την αριστερή κουλτούρα της μεταπολίτευσης (ακούσαμε ξανά μην-

μειώδεις βλακείες του τύπου «τι είναι τα καμένα κτίρια μπροστά στην ανεργία»). Παρά τις αραίες συλλήψεις και προσαγωγές που γίνονται κατά καιρούς, η ίδια η Αστυνομία παραδέχεται πως κανείς δεν τιμωρείται τελικά, καθώς στη Δικαιοσύνη επικρατεί καθεστώς ουσιαστικής αηρησιδικίας. Όπως είναι φυσικό, η ατιμωρησία εκτρέπει την εγκληματικότητα και αποθρασύνει τους φορείς της. Από την άποψη αυτή, γεγονότα σαν και της περασμένης Κυριακής δεν θα έπρεπε καν να θεωρούνται ειδηση.

Ο πολλαπλασιασμός των ταραχών που θα προκύψει με μαθηματική βεβαιότητα όσο συνεχίζεται το καθεστώς της ατιμωρησίας, θα συνοδευτεί από τη βαθμιαία εξαφάνιση των συνόρων ανάμεσα στην εγκληματική δράση πολιτικής φύσης και τις καθαρά ποινικές της εκδοχές, που θα γίνει με τρεις τρόπους. Ένας είναι η σταδιακή μετατροπή αρκετών από αυτές τις συμμορίες σε οργανώσεις ληστών και εκβιαστών, όπως ήδη έχει αρχίσει να γίνεται (βλ. την περίπτωση του Αστυ ή του Barbara's Food Company στα Εξάρχεια που καταστράφηκε γιατί δεν υπέκυψε στην «προστασία»). Ο δεύτερος εί-

Ο πολλαπλασιασμός των ταραχών θα συνοδευτεί από την εξαφάνιση των συνόρων ανάμεσα στην εγκληματική δράση πολιτικής φύσης και τις ποινικές της εκδοχές.

ναι η δημιουργία χώρου δράσης για κάθε λογής παραβατικές ομάδες, κυρίως αλλά όχι μόνο λαθρομεταναστών. Το 32% των συλληφθέντων την Κυριακή ήταν αλλοδαποί που εκμεταλλεύτηκαν τα επεισόδια για το πλιάτσικο. Σύντομα θα περάσουν στο επόμενο στάδιο, το πλιάτσικο δικών κάλυψη επεισοδίων. Ο τρίτος είναι η είσοδος στο παιχνίδι καθαρά εγκληματικών ομάδων τύπου μαφίας. Καθώς η Αστυνομία είτε θα αδυνατεί είτε θα αρνείται να προστατέψει επαγγελματίες και ιδιώτες, η παροχή ασφάλειας θα ιδιωτικοποιηθεί με τις γνωστές όσο και αναπόφευκτες επιπτώσεις. Όσοι ευελπιστούν πως τα φαινόμενα αυτά θα περιοριστούν στο κέντρο της Αθήνας αφήνοντας αλώβητα τα απομακρυσμένα τους προάστια, γρήγορα θα αντιληφθούν το λάθος τους.

Αντίθετα από το σύνθετο και δύσκολο οικονομικό πρόβλημα της χώρας, το πρόβλημα των ταραχών έχει άμεση και προφανή λύση: το κόστος των καταστροφών πρέπει να υπερβεί το όφελος που προκύπτει για όσους τις διαπράττουν. Ακριβώς επειδή εντοπίζεται σε συγκεκριμένα άτομα και ομάδες, το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται αστυνομικά, όπως άλλωστε αποδεικνύει η διεθνής εμπειρία. Όσο παραβλέπουμε αυτό το καρκίνωμα, τόσο θα χειροτερεύει. Τουλάχιστον, ας πάψει η υστερική αναφορά σε φανταστικές απειλές εμφυλίων πολέμων να γίνεται άλλοθι για τη συγκάλυψη και διαιώνιση της ανεπιδοτίστης δράσης των εγκληματικών συμμοριών.

* Ο κ. Στάθης Ν. Καλύβας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Yale.

Ας υποθέσουμε ότι η Διεθνής των πανίσχυρων τοκογλύφων, η κατ' ευφημισμόν επονομαζόμενη «αγορές», αλλάζει διαθέσεις απέναντι στην Ελλάδα, πιστοποιεί ότι είναι και για την ίδια ασύμφορος ο ακάθεκτος βυθισμός μας στην ύφεση. Και αποφασίζει γ' αιδώ να μας χορηγήσει «πακέτο» κάποιων δισεκατομμυρίων ευρώ αποκλειστικά για «ανάπτυξη». Ποιος θα διαχειριζόταν αυτή την τελευταία ευκαιρία; Το υπάρχον πολιτικό προσωπικό; Οι ίδιοι που σπατάλησαν και σφετερίστηκαν τα τεράστια οικονομικά μεγέθους «πακέτα» ευρωπαϊκής βοήθειας, τα προορισμένα να θεμελιώσουν «σύγκληση» τις ελλαδικές με τις προηγμένες οικονομίες της Ευρώπης – να χρηματοδοτήσουν έγκυρα υποδομές, τον εκσυγχρονισμό του κράτους και της παραγωγής; Και αν εμπιστευόμασταν ένα ακόμα αναπτυξιακό «πακέτο» στους ίδιους, αποδεξιγμένα ενόχους κακοურγημάτων κλοπής, διαφθοράς και ανικανότητας, αν τους αναθέταμε, για μια ακόμα φορά, να διαχειριστούν τους όρους της επιβίωσής μας και της ιστορικής μας συνέχειας, δεν θα ήμασταν εμείς οι πολίτες οι απολύτως υπαίτιοι της οριστικής καταστροφής μας, του αυτοχειρισμού μας;

Με ονειρικές υποθέσεις ή χωρίς, εί-

ναι εξωφρενικός παραλογισμός, είναι αυτοκτονία, να αναθέτουμε στους αυτουργούς της καταστροφής να μας σώσουν από την καταστροφή. Η στοιχειώδης λογική αυτοάμυνας σήμερα επιβάλλει να παραμεριστεί το υπάρχον πολιτικό προσωπικό της χώρας, να εξαφανιστεί από τον δημόσιο βίο. Όλοι, χωρίς εξαίρεση. Γιατί και οι ακρίζόμενοι ως «καλοί», ως «αδιάφθοροι», συνεργήθησαν. Ανέχθηκαν, δεν κατήγγειλαν.

Αλλά πώς να γίνει πράξη ο παραμερισμός των ανίκανων και φαύλων; Μας έχουν δεμένους χειροπόδαρα, καθηλωμένους στους νάρθηκες των δικών τους συμφερόντων; Σε Σύμβαση που ερήμην μας συντάσσουν και «αυθαίρετα»; Σε εκλογικούς νόμους που κάθε φορά για τη βολή τους μαγειρεύουν. Σε ένα πολυπλόκαμο πλέγμα νόμων και διατάξεων, που κατοχυρώνουν επινοήσεις και τεχνάσματα της συντεχνιακής τους ιδιοτέλειας. Δεν μας έχουν αφήσει την παραμικρή θεσμική δυνατότητα άμυνας απέναντι στον ολοκληρωτισμό της κομματοκρατίας, κανένα περιθώριο αντίστασης στην αυθαιρεσία και στους εκβιασμούς των συνδικαλιστών πραιτωριανών τους, κανένα ενδεχόμενο να οδηγήσουμε στη Δικαιοσύνη τους κλέφτες, τους κατα-

Αποκλείεται για τους πολίτες να αποκαταστήσουν δημοκρατικό, λειτουργικό, έντιμο κράτος.

χραστές, τους εξόφθαλμα προδότες.

Είναι οι αυτουργοί της οικονομικής καταστροφής που ζούμε, του εφιάλτη ανεπισιτίας για τα πενήντα, τουλάχιστον, επόμενα χρόνια. Και δεν έχουμε τρόπο να διαδηλώσουμε ούτε τον πανικό μας. Αν κατέβουμε στις προκάτ «πορείες» και στα συλλαλητήρια που οργανώνουν οι συνδικαλιστές μπράβοι των αυτουργών, παίζουμε το δικό τους παιχνίδι υπεράσπισης των εξωφρενικών τους προνομίων. Και επιπλέον προσφέρουμε άλλοθι στην κουκουλοφόρο ψυχαναλωσία να κατστρέψει, για απειροστή φορά, την πόλη της κοινής μας ζωής. Ζητάμε από την «τρίτη εξουσία» και την «εταρτη» να στήριξουν το πάγκοινο αίτημα ριζικής αλλαγής του πολιτικού σκηνικού, το αίτημα για καινούργιο Σύνταγμα. Και οι δυνατότητες ανταποκρισης μοιάζουν αποκλεισμένες ή ελεγχόμενες.

δύλωσε ρητά ο Ιδιος. Και τελικά παρουσιάζει τη χριστιανική ιδιότητα στον σύγχρονο κόσμο ως παγκόσμια ζωντανή και σφριγηλή ελπίδα και όχι ως κάτι αγκυλωμένο που έρχεται από το παρελθόν και δεν έχει τίποτε ουσιαστικό να δώσει πια. Δυστυχώς, πρέπει να το ομολογήσουμε, κάποιοι χριστιανοί (ευτυχώς όχι όλοι) συχνά καλλιεργούμε με τη στάση μας μια παρόμοια απογοήτευση στους ανθρώπους.

γ) Εμείς και ο Θεός: Ο λαός μας δεν διακρίνεται από υψηλά ποσοστά αθεΐας, όπως άλλοι δυτικοευρωπαϊκοί λαοί. Παρά το γεγονός ότι θρησκευόμαστε, όμως φαίνεται να παρουσιάζει μιαν

Ένας άνθρωπος που πασχίζει για να επικρατήσει η αλήθεια και η ευσπλαχνία, αποτελεί ελπίδα για τη χώρα του ως πολίτης και για τον κόσμο ως ύπαρξη.

ασυνεπή στάση: συνφάρτα την έμπρακτη θρησκευτικότητα του με τις δυσκολίες της ζωής. Με άλλα λόγια, σε μεγάλο βαθμό οι Έλληνες καταφεύγουμε στον Θεό ως στήληριμα απέναντι στα ποικίλα προβλήματά μας. Αλλά δεν είναι αυτό που ήλθε να φέρει ο Χριστός. Δεν θέλανε να γίνει απλώς το αποκούμπι μας.

Μια κρίση σαν αυτή αποτελεί εκπληκτική ευκαιρία να ανακαλύψουμε τον Θεό γι' αυτό που είναι και να τον αγαπήσουμε για εκείνα που έχει να μας δώσει. Καί αυτά δεν είναι τίποτε λιγότερο από τον πληυτό της Θεότητας Του, από τη θαυμαστή ικανότητά Του να μεταμορφώνει τον άνθρωπο και να τον αγιάζει. Να τον θεραπεύει από τα πάθη και να τον καθιστά κοινωνό της ανειπώτης δό-

ξας του. Η κρίση μπορεί να μας αποκαλύψει πως η παθολογική εξωστρέφεια και ο θόρυβος τα οποία καλλιεργεί η κοινωνία του θάματος και της κατανάλωσης μάς αποκρύπτουν τον Θεό, ο Οποίος συνηθίζει να μιλάει σε χαμηλότερους τόνους, στα μάτια της ψυχής μας.

Καθώς πολλές βεβαιότητες κλονίζονται γύρω μας και μάλλον θα συνεχίσουν περισσότερο, ένας Θεός που φλέγεται από την επιθυμία να μας θρέψει με το Σώμα Του και το αίμα Του αποτελεί σταθερό σημείο αναφοράς και σιγουριάς. Αλλά και ευγνωμοσύνης. Όπως σημειώνει ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος «μόνο όταν αγαπήσουμε πραγματικά τον Θεό θα τον γνωρίσουμε αληθινά». Ίσως για πολλούς από μας ακόμη παραμένει ο μεγάλος άγνωστος...

Αδελφοί μου ας μην φοβόμαστε! Στην ιστορία του τόπου μας έχουμε ζήσει πολύ χειρότερες και φοβερότερες συνθήκες. Αλλά κυρίως ας μην φοβόμαστε διότι ο Θεός είναι κύριος της ιστορίας και έχει τη δύναμη να αναδείξει τον άνθρωπο συνδημιουργό της.

Δεν είναι υπερβολικός ο λόγος: Ένας άνθρωπος έρμαιο της κατανάλωσης, του ναρκισσισμού, των παθών του, δεν δημιουργεί ιστορία αλλά σιμύρεται πίσω της σαν ουραγός. Αντίθετα ένας άνθρωπος που αντιστέκεται στις κατώτερες ορέξεις του, πασχίζει και μερικές φορές πάσχει για να επικρατήσει η αλήθεια και η ευσπλαχνία, αυτός ο άνθρωπος αποτελεί ελπίδα για τη χώρα του ως πολίτης και για τον κόσμο ως ύπαρξη.

Αυτός ο άνθρωπος είναι σε θέση να αντισταθεί στα οργανωμένα συμφέροντα, βάζοντας στην καθημερινότητα την προσωπική σφραγίδα της αγάπης. Αυτός ο άνθρωπος είναι σε θέση να καταστήσει τη στέρηση και την κρίση αφετηρία για έναν καλύτερο κόσμο.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ

Η λογική της αυτοάμυνας

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Ετσι υπογράφεται ερήμην μας η άνευ όρων συλλογική μας υποτέλεια – υποταγή του κράτους και της κοινωνίας των Ελλήνων στους εξοντωτικούς της ιστορικής μας ύπαρξης όρους που μας επιβάλλουν η Ε.Ε. και η Διεθνής των τοκογλύφων (με τα όρια της διαφοράς τους συζητούμε).

Και υπογράφουν εκ μέρους μας ποιοι; Μια κυβέρνηση που το 91% του πληθυσμού απορρίπτει την πολιτική της, την εγκρίνει μόνο το 2%, κυβέρνηση που το 48% του λαού αποδοκιμάζει τον πρωθυπουργό της και το 79% δηλώνει δυσαρεστημένο από την εντόπια «δημοκρατία», ενώ το 13% έχει το κουράγιο να δηλώνει απεριφραστα ότι δημοκρατία δεν υπάρχει στην Ελλάδα σήμερα («Κ» 8.2.2012).

Ζούμε καοστικό παραλογισμό: Το δεύτερο στη Βουλή κόμμα παραμένει αξιωματική αντιπολίτευση, αλλά και συγκυβερνά, γιατί έτσι επιτάσσουν οι δασιότητες μας – απαιτούν δεσμευτική συγκατάθεση και των δύο κομμάτων στις εκβιαστικές απαιτήσεις τους, έγγραφες δεσμεύσεις συμμόρφωσης και επίσημη επικύρωση στη Βουλή (πρακτικές σταλινικές ενόχως του «παραδείσου» των δημοκρατικών κοινωνιών της Ε.Ε.).

Αλλά δεν υπάρχουν απέναντι στους δασιειστές μας ηγετικά αναστήματα, υπαρκτά ή φανταστικά, που να αξιολογούνται, συνέπεια, υπευθυνότητα. Κορύφωμα μικρολογίας, να θριαμβολογεί ο πρόεδρος της Ν.Δ. ότι μόνο αυτός «διαπραγματεύθηκε», και μάλιστα ασημαντότητες σε σύγκριση με την καταδίκη σε εξάθλιωση δέκα εκατομμυρίων ανθρώπων που απαιτήσαν και επέβαλαν οι τοκογλύφοι. Και ένας τέτοιος «αρχηγός», με τέτοια μικροπρέπεια σε στιγμές που το κουράγιο του λαού καταρρέει, επιμένει να ζητάει αμέσως εκλογές, χωρίς να έχει ποτέ εξακριβώσει τη διαφορετική που δίνει αυτός αν γίνει πρωθυπουργός και με ποιους συνεργάτες θα το κάνει, με ποιον σχεδιάσμο, με ποια στρατηγική θα αντιπαλέψει τη συντελεσμένη καταστροφή. Τα παραδείγματα των προηγμένων στην πρωθυπουργία και απορριμμένων σήμερα στην περιφρόνηση και στη χλεύη, δεν τον συνετίζουν.

Ίσως επειδή ο πνιγμένος πιάνεται από τα μαλλιά του, ίσως επειδή κανένας πολιτής ή ομάδα πολιτών δεν διαθέτει τη θεσμική θωράκιση που θα έκανε ακουστική τη φωνή του στους ηγέτες της Ε.Ε. και των τοκογλύφων, γι' αυτό και επανέρχεται έμμονη η ιδέα: Η Ακαδημία Αθηνών ή η ηγεσία της Δικαιοσύνης ή των Ενόπλων Δυ-

νάμεων η ηγεσία ή η συνοδική έκφραση του λαϊκού σώματος της Εκκλησίας ή όλοι μαζί αυτοί οι «φορείς» να απευθύνονται στις κοινωνίες των λαών της Ε.Ε. και στις ηγεσίες των αντίστοιχων εκεί θεσμών για να καταθέσουν μια ελάχιστη υπευθύμηση, αυθεντική της τιμής του ελληνικού ονόματος:

Είμαστε λαός με πολλές αδυναμίες χαρακτήρα, ήθους, καλλιέργειας. Και ασφαλώς εξαιτίας της ακρισίας μας βρεθήκαμε, εδώ και τριάντα χρόνια, όμπροι συντεχνιών αδιότακτες φαυλότακτες και νοσηρές εξουσιολαγνείας. Μας φίμωσαν με Συντάγματα και νόμους που διαιωνίζουν την αυθαιρεσία και απολυταρχία των πλαστών νομιμότητας δυναστών μας. Στερούμαστε την οποιαδήποτε θεσμική δυνατότητα να αποκαταστήσουμε δημοκρατικό, λειτουργικό, έντιμο κράτος. Δεν ζητάμε οίκτο ούτε να μας υποκαταστήσουν άλλοι στις ευθύνες μας. Ζητάμε απλώς να πληρωφωρθούν οι Ευρωπαίοι εταίροι μας ότι το 91% του λαού μας απορρίπτει με βδελυγμία αυτούς που οι ηγέτες της Ε.Ε. συναντούν σαν «εκπροσώπους» μας.

Ποιος θα αναλάβει την πρωτοβουλία μιας τέτοιας διακήρυξης, απρόβλεπτης δυναμικής;

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ	ΤΑΣΕΙΣ
----------------	------	----------	--------------	--------	--------	--------

Υποχρεωτική φυγή προς τα εμπρός

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ**

Η ΕΙΚΟΝΑ της χώρας μας, που καταρρέει σφυροκοπημένη από την εταιρική έχθρα και δυσπιστία, δημιουργεί τις χειρότερες προϋποθέσεις για το αύριο που ζημιώνει. Δεν είναι τόσο οι καθυστερήσεις της έγκρισης του πακέτου στήριξης των 130 δισ. ευρώ, ενώ πλησιάζει η ημερομηνία πληρωμής του ομολόγου ύψους 14,4 δισ. ευρώ, όσο ο «ορυμαγδός» (οι κακές ειδήσεις για την Ελλάδα που κάνουν τον γύρο του κόσμου με γεωμετρικά αυξανόμενη ένταση), ο οποίος ανοίγει την πόρτα σε καιροσκόπους, κερδοσκόπους, πλιατσικολόγους, κοράκια... Ήταν μια ήσυχη, αφύλακτη χώρα η Ελλάδα, με τη χαμηλότερη -μέχρι την αυγή του νέου αιώνα- εγκληματικότητα στην Ευρώπη, με χαλαρή οργάνωση και αργά κρατικά αντανακλαστικά, που επιβίωνε χωρίς μεγάλες απώλειες από επιτάχυνση και σύμπτωση. Η έλλειψη πόρων διέλυσε τον χιλιετήριπο ιστό δημόσιας προστασίας ενθαρρύνοντας την εύκολη πλέον αρπαγή πλούτου.

Η προειδοποίηση ότι η Ελλάδα μπορεί να γυρίσει πίσω δεκαετίες είναι μάλλον άσκοπη. Η Ελλάδα βρίσκεται ήδη στη λεωφόρο της επιστροφής, δεν είναι αυτό που ήταν, κι αν δεν το βλέπουμε α-κόμη είναι γιατί έχει απομείνει λίγο ξεφτισμένο λούστρο ευμερίας. Αυτό κρύβει τη βαθιά διάβρωση του -κακοφορμισμένου- σκελετού που την κρατούσε να πορεύεται προς ένα κοινό ευρωπαϊκό όραμα, να αποτελεί μέ-ρος του μύθου της συ-νέπειας.

Η κοινωνία δεν είναι αφηρημένη έννοια, είμαστε εμείς. Το κράτος δεν είναι κενό κέλυφος, είναι 800.000 Έλληνες.

νεκώς κλιμακούμενης ανοδικά πορείας χωρίς διακοπή ή ρήξη. Τώρα, για μας το αύριο έπαψε να είναι μαγνήτης. Το παρόν δεν είναι καλύτερο από το παρελθόν, η άνεση δεν βρίσκεται μπροστά μας αλλά πίσω μας, το μέλλον δεν είναι μια γη που πρέπει να αποικήσουμε αλλά ένας χαμένος παράδεισος. Ελλάδα. Η πρώτη έκπτωση της ευρωπαϊκής οικογένειας. Όχι μία ανυπάκουη θεά, αλλά μία «αμαρτωλή», που στην ατασάτλητη πτώση της χάνει φτιασίδια, αυτοεκτίμηση, ερείσματα.

Μία χώρα για καιρό χωρίς αληθινή πολιτική ηγεσία. Τα παλιά κόμματα, σαραφαγωμένα από τα ψεύδη, τα μεγάλα λόγια, την ανικανότητα, τη συναλλαγή, την κοντή μνήμη, το κυνήγι του προσωπικού οφέλους, την «υιοθέτηση» της διαφθοράς, την ακούσια αυτοδυσφήμιση, καταρρέουν. ΠΑΣΟΚ, Ν.Δ., ΛΑΟΣ δεν πατούν πια σε σταθερό έδαφος. Το πολιτικό σκηνικό κρημνίζεται και καμία πολιτική δύναμη δεν δείχνει ίδια. Τα δίκτυα διαμόρφωσης κοινής γνώμης και οι σύμβουλοι - παραγωγοί πολιτικής εκφράζουν έναν κόσμο μεγαλοτομής κενολογίας που παρήλθε, δεν μπορούν να προσφέρουν καμιά σωτηρία.

Η αλλαγή είναι η κίνηση του ανθρώπου προς τα εμπρός. Θα πρέπει να επικριθεί ανεδάρτη και ενάντια σ' αυτό που μας ζητείται -επιπλέον θυσίες- και σ' αυτό που μας χορηγείται -τοκογλυφικό χρήμα, κατηγορητήρια και ένα σκοτεινό μέλλον.

Οι μεγάλες μεταβολές απαιτούν μεγάλους στόχους. Όχι μοιραίες ζαριές, αλλά σύμπραξη, αλληλοστήριξη, αποφάσεις. Το ταρακούνημα είναι αρκετά ισχυρό για να θέσει σε αχρησία παλιές έξεις. Η κοινωνία δεν είναι μια αφηρημένη έννοια, είμαστε εμείς. Το κράτος δεν είναι ένα κενό κέλυφος, είναι 800.000 Έλληνες - δάσκαλοι, γιατροί, νοσηλευτές, γραφιάδες, ταμίες, αστυνομικοί, δικαστές, χειρώνακτες, καθαριστές... Ίσως φυτοζωούν, αλλά υπάρχουν, δρουν. Μπορούν να δράσουν. Να προσθέσουν και πάλι, με μόχθο, με πράξεις φρόνησης και ηρωισμού, συμφιλίωσης των εχθρικών δυνάμεων, του εγώ και του εσύ, μια νέα κουκίδα προόδου.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Περί εκλογών

ΤΟΥ **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΤΑΓΚΟΥ**

Ο Κ. Β. Σοϊμπλε εξέφρασε την άποψή του περί αναβολής των άμεσων εκλογών, προκαλώντας θύελλα αντιδράσεων στην Ελλάδα από πολίτες που καλόπιστα το θεώρησαν παρέμβαση στα εσωτερικά της χώρας μας, αλλά και από πολλούς κακόπιστους που έσπευσαν να το εκμεταλλευτούν στο πλαίσιο της αντιμνημονιακής - αντιευρωπαϊκής πολιτικής που υποστηρίζουν και ασκούν. Για τον κ. Μ. Μόντι, που έχει την ίδια ακριβώς άποψη, δεν ανοίξε μύτη για, πρώτον, δεν είναι αυτός που αποφασίζει για την οικονομική επιβίωση της χώρας μας και, δεύτερον, γιατί τη διατύπωσε με απαράμιλλη ιταλική φινέτσα.

Υπήρξαν αναλύσεις και πολιτικοί στην Ελλάδα που πριν από τους κ. Σοϊμπλε και Μόντι υποστήριξαν την ανάγκη παράτασης του βίου της κυβέρνησης του Α. Παπαδήμου. Εβλεπαν πού πήγαιναν τα πράγματα, ότι οι αποφάσεις που επρόκειτο να ληφθούν θα ήταν επώδυνες, ότι το κλίμα θα γινόταν όλο και βαρύτερο, ότι η επόμενη Βουλή θα είναι πολύ πιο «δύσκολη», ότι καμία μονοκομματική κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να υλοποιήσει τις δεσμεύσεις και ότι οι δανειστές θα απαιτούσαν την παράταση. Όλες αυτές οι προβλέψεις «σκόνταφταν» στην επιμονή τότε του Α. Σαμαρά να ζητήσει άμεσες εκλογές, αρχικά στις 19 Φεβρουαρίου, που δεν του βγήκε, στις 8 Απριλίου, που εκ των πραγμάτων πάλι δεν βγήκε, και τώρα στις 29 Απριλίου. Στην ίδια γραμμή βέβαια ήταν και είναι ο Ευ. Βενιζέλος.

Ωστόσο, το κλίμα έχει γίνει όντως βαρύτερο και τώρα κανείς δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα αν είναι προς ό-

φελος της χώρας ή όχι η διενέργεια άμεσων εκλογών. Το ζήτημα δεν είναι αν η παράταση του βίου της σημερινής κυβέρνησης παραβιάζει τους δημοκρατικούς κανόνες. Η θητεία της Βουλής του Οκτωβρίου 2009 λήγει τον Οκτώβριο του 2013 και στα σύγχρονα δημοκρατικά πολιτεύματα η βούληση των πολιτών μεταβιβάζεται στους βουλευτές, οι οποίοι την εκφράζουν με-

Το ζητούμενο είναι να προκύψει από τις εκλογές κυβέρνηση που να μπορεί και να θέλει να εφαρμόσει τα μέτρα και τις μεταρρυθμίσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα στήριξης.

σα στη Βουλή κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Υπάρχουν μάλιστα χώρες, όπως οι ΗΠΑ, που δεν νοείται πτώση της κυβέρνησης στο μέσο της θητείας και σε κάθε περίπτωση βλέπουμε να αλλάζουν οι συσχετισμοί των κομμάτων μέσα στη Βουλή χωρίς να κηρύττει η κυβέρνηση, εφόσον στηρίζεται από την πλειοψηφία των βουλευτών. Όσο λοιπόν η κυβέρνηση Α. Παπαδήμου στηρίζεται από την πλειοψηφία δεν υπάρχει θέμα παραβίασης των δημοκρατικών θεσμών.

Ωστόσο, από την άλλη πλευρά μπορεί να τίθεται πολιτικό ζήτημα. Σύμφωνα με κάποιες απόψεις, η κατάσταση στη χώρα είναι εξαιρετικά τεταμένη και πρέπει να εκτονωθεί μέσω εκλογών για να μπορεί να υλο-

ποιησει η επόμενη κυβέρνηση τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί. Οι απόψεις αυτές έχουν λογική, αλλά στην πραγματικότητα οι επόμενες εκλογές θα έχουν μορφή δημοψηφίσματος, αν θέλουμε να δούμε κατάματα την αλήθεια. Αυτή τη στιγμή δεν ξέρουμε ποια θα είναι η κατάληξη του Γιούρογκρουπ της Δευτέρας, αλλά αν είναι θετική, το ζητούμενο είναι να προκύψει από τις εκλογές κυβέρνηση που να μπορεί και να θέλει να εφαρμόσει τα μέτρα και τις μεταρρυθμίσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα στήριξης. Και στο σημείο αυτό αρχίζουν τα ερωτήματα.

Λογικά και σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα, κανένα κόμμα, η Ν.Δ. δηλαδή, δεν θα μπορεί να σχηματίσει αποδύναμη κυβέρνηση μετά τις εκλογές. Επομένως θα πρέπει να σχηματίσουν κυβέρνηση συνεργασίας η Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ, αφού αυτά τα κόμματα ψήφισαν στη Βουλή τη νέα δανειακή σύμβαση στο σύνολό της. Θα έχουν όμως τους απαιτούμενους βουλευτές και τα δύο μαζί; Και αν έχουν τον αριθμό, πώς θα τα βγάλουν πέρα με τα κόμματα της Αριστεράς, αν αυτά βγουν ενισχυμένα από τις εκλογές; Πώς θα ξεπεράσουν το αντιμνημονιακό - αντιευρωπαϊκό κλίμα που επικρατεί, αν αυτό συνεχιστεί και αν η πλειοψηφία των μιντια τη συντηρεί;

Αναμφίβολα, η συμπεριφορά του κ. Β. Σοϊμπλε και των υπολοίπων έχει «κάψει» σε μεγάλο βαθμό την έννοια της παράτασης του βίου της κυβέρνησης Παπαδήμου. Όμως, πρέπει να παραδεχτούμε ότι οι δανειστές έχουν λόγο να φοβούνται τη ρευστότητα, την αβεβαιότητα και το κλίμα που επικρατεί στην Ελλάδα.

Κάλλιο αργά παρά ποτέ...

ΤΟΥ **ΣΤΑΜΟΥ ΖΟΥΛΑ**

ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΒΟΛΙΚΟ, και προπαντός φιλολαϊκό, κάποια δημόσια πρόσωπα να χρησιμοποιούν το κύρος τους προκειμένου να καταγγείλουν τους Ευρωπαίους ηγέτες που αντιμετωπίζουν τη χώρα μας ως αναξιοπιστη και ανυπόληπτη. Όμως, τα ίδια αυτά πρόσωπα θα 'πρεπε ίσως να είχαν αξιοποιήσει το κύρος τους προκειμένου να αποτρέψουν τα κρούσματα που μας κατέστρεψαν παντελώς ανυπόληπτους στην Ευρώπη. Ιδίως κατά την τελευταία διετία, στην οποία υποτίθεται πως, μετά τη διεύ-ομολογία των «λαθροχειριών» μας, οφείλαμε να αποκαταστήσουμε την αξιοπιστία μας. Μόλις αποκαλύφθηκαν η έκταση και το βάθος της κρίσης υπήρξαν αρκετές φωνές που συνέστησαν τη σύμπραξη των δύο μεγάλων κομμάτων για την αντιμετώπιση της. Μια τέτοια συνεργασία, πρώτον θα αποτελούσε παραδοχή της συνυπευθυνότητας του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ. για την πρόκληση του προβλήματος. Και κυρίως θα επέτρεπε την επί διετία μικροκομματική εκμετάλλευσή του, η οποία το επιδείνωσε. Δεύτερον, θα έπειθε πολύ περισσότερο την κοινωνία ως προς την αναγκαιότητα και την ισοτιμία των μέτρων. Τρίτον, η αξιοπιστία και η διαπραγματευτική θέση της χώρας μας, θα ήταν -διεθνώς- κατά πολύ ισχυρότερες.

Υστατη ευκαιρία οι επερχόμενες εκλογές.

Φυσικά είναι εντελώς διαφορετικό, αντί μιας οικειοθελούς συνεργασίας, να υποχρεώσασαι να συμπράξεις με τον «αντιπαλό» σου, με όρους πεινωτικούς και απαράδεκτους. Οι κ. Παπανδρέου και Σαμαράς οφείλουν να γνωρίζουν εξ αρχής ότι δεν είχαν εναλλακτική επιλογή. Όμως εξακολουθούσαν να προτάσσουν το «πολιτικό κόστος», επικριρώντας να παίξουν κομματικά παιχνίδια και όταν ακόμη τους «επιβλήθηκε» η κυβέρνηση Παπαδήμου. Χρειάστηκε, λοιπόν, ο βρόχος των Ευρωπαίων να απειλήσει τη χώρα με άμεσο πνιγμό, προκειμένου να επιβάλουν στους βουλευτές τους την υπερψήφιση της νέας δανειακής σύμβασης. Να αποδεχθούν, εξ ίσου πειθαναγκαστικά, το πολιτικό κόστος το οποίο κατεγράφη με την αποχώρηση ή διαγραφή πλειάδας βουλευτών της. Το παράδοξο, αλλά όχι δυσεξηνητό, είναι πως οι απώλειες των δύο κομμάτων ήταν περίπου ισάριθμες. Και για το ΠΑΣΟΚ, που βρίσκεται στο ναδίρ της εκλογικής του εφελούς, θα μπορούσαν να θεωρηθούν φυσιολογικές. Όμως για τη Ν.Δ., που υποτίθεται ότι καλπάζει ανεμπόδιστα προς την εξουσία, οι «αποστάσεις» είναι αριθμητικά τουλάχιστον ασυνήθεις.

Κατά την άποψή μου η «ανταρσία» μιας σημαντικής μερίδος βουλευτών από τα δύο μεγάλα κόμματα, αλλά και των δύο βουλευτών του ΛΑΟΣ, συνιστά, εκτός ειδικών εξαιρέσεων, άμεση απόρριψη των ηγεσίων τους. Αποδοκιμάζοντας τον κ. Παπανδρέου, που τους υποχρέωσε προ 2ετίας να υπερψηφίσουν το Μνημόνιο, διαβεβαιώνοντάς τους, παντελώς ανυπόστατα, πως η απόφαση αυτή αποτελούσε την ύστατη, την οδυνηρότατη, αλλά και τη λυσιτελή θυσία της ελληνικής κοινωνίας. Αποδοκιμάζοντας τον κ. Σαμαρά, ο οποίος κάλεσε τους βουλευτές του να πουν όχι στο πρώτο Μνημόνιο και προχθές απαιτσε να πουν να στο δεύτερο και κατά πολύ επαχθέστερο. Σε ανάλογη ηγετική παλινωδία αποδίδεται και η «αποστασία» των δύο βουλευτών του ΛΑΟΣ. Είναι προφανές ότι η εναλλαγή παλαιορισμού (νταπλίκι) και κατ'επαγγελματίου (ραγιαδισμός) μας έφεραν στο σημερινό σημείο εθνικής ανυποληψίας και ταπεινώσεων. Μήπως, λοιπόν, οι ιθύνοντες των δύο μεγάλων κομμάτων -και όχι μόνον- μπορούν επιτέλους να αντιληφθούν ότι εν όψει των προσεχών εκλογών οφείλουν να αντιπαράδξουν από τώρα ένα κίνημα πολιτικής συνοχής και αντίστασης; Ένα κοινό μέτωπο εθνικής αξιοπρέπειας και ισχύος; stamoszoulas@gmail.com

Τα κεντρικά πολιτικά ζητήματα της κρίσης

ΤΟΥ **ΤΑΣΟΥ ΓΙΑΝΝΙΤΣΗ***

Από το 2009 μέχρι σήμερα ζούμε ένα κλίμα απογοήτευσης και ματαιώσης. Πευτικά με σε μέτωπα που όμως δεν αγγίζουν άμεσα την προσωπική κατάσταση του πολίτη. Αποτύχημα να πείσουμε την κοινωνία ότι χρειάζονται αλλαγές για να υπάρξει μια ανισορροπία στην οικονομία (και όχι απλά στα δημόσια οικονομικά) της χώρας και πώς δίνουμε στην οικονομία μας μια νέα ανταγωνιστική και αναπτυξιακή διάσταση. Από τις απαιτήσεις αυτές απορρέουν μετά όλα τα άλλα: η καταπολέμηση της ανεργίας, το κοινωνικό σύστημα, η δημοσιονομική προσαρμογή, η κοινωνική δικαιοσύνη, οι διαρθρωτικές αλλαγές, η λειτουργία του κράτους. Στα πεδία αυτά, ελάχιστοι τόλμησαν να διατυπώσουν μια πειστική στρατηγική για την αντιμετώπιση της κρίσης. Γιατί κάθε πειστική στρατηγική είναι επιώδυνη. Έτσι, ένας ολόκληρος κόσμος που κατάλαβε -και καταλαβαίνει- την κρισιμότητα της κατάστασης δέχθηκε θυσίες και πρωτόγνωρες ανατροπές στην οικογενειακή του ζωή, αλλά έχει χάσει τον προσανατολισμό του. Αγνοεί πού θα φτάσει.

Οι μπορούσε να βελτιώσει την κατάσταση μας πολεμήθηκε ιδεολογικά και πολιτικά από τα δόγματα που κλονίζονταν. Την ίδια ώρα

που πολιτικές και μέτρα είχαν αρχίσει να εφαρμόζονται, ακόμα και να αποδίδουν, η ιδεολογία της αναπόληξης, της ανάταξης και της σπατάλης υπονομευόταν λυσσάλεα εκ των έδων. Ζούμε μια μοναδική διχοτόμηση. Το οικονομικό και πολιτικό μεταπολιτευτικό μοντέλο, που αποδείχθηκε καταστροφικό σε βάθος δεκαετιών, καταγγέλλεται μαζικά. Την ίδια στιγμή, οποιαδήποτε απόπειρα αλλαγής του πολεμήθηκε λυσσάλεα. Γιατί διαφορετικά θα καταρρέουν οι ιδεολογίες που οδηγούν στην εθνική ήττα. Η ιδεολογία της απαξίωσης και του αντιστάσιμου κυριάρχησαν σε όλο σχεδόν το φάσμα του πολιτικού συστήματος. Η χώρα πέρασε από αδιέξοδο σε αδιέξοδο.

Πού βρισκόμαστε σήμερα με όλα αυτά; Πουθενά. Και αν συνεχίσουμε έτσι, θα βρεθούμε πέρα από το πουθενά. Είτε με ευρώ, είτε με δραχμή. Γιατί δεν είναι το νόμισμα που φταίει. Φταίει οι αντιλήψεις που κυριάρχησαν, οι επιλογές που έγιναν. Η υποτίμηση έχει αποκτήσει μυθική υπόσταση. Γιατί; Γιατί επιτίναξε στο πολιτικό σύστημα να ερπιάζε την κοινωνία. Να καλλιεργεί ψευδαισθήσεις με επιπλοκές παροχές για κάποια χρόνια, που κάποια στιγμή καταρρέουν. Τότε η υποτίμηση έρχεται μέσα από τη -ζαυ-βίαση μείωση μισθών και πλούτου να ανακαλύπτει τα πράγματα. Εμφανίζεται σαν αναγκαία λύση. Χωρίς την κρίσιμη στιγμή να χρειάζεται κανείς να δώσει μια εξήγηση για όσα έκαναν και οδηγούν εκεί.

Κάτι πρέπει να αλλάξει. Δεν είναι αδιάφορο αν η κρίση που ζού-

με αντί να ξεπεραστεί σε πέντε ή οσα χρόνια ξεπεραστεί στα διπλά. Ούτε ότι όλο αυτό το πρόσθετο κόστος θα οφείλεται σε δικές μας -εάν λανθασμένες- επιλογές. Σε μια στιγμή όπως η σημερινή, ο καθένας μας οφείλει να συγκροτήσει με αποτυχημένες αρχές και ιδεολογίες, με τον ίδιο του τον εαυτό, αν αυτό είναι αναγκαίο για τη χώρα. Στην πράξη, έτσι για μια φορά, να φέρουμε την ηθική στην καρδιά των πολιτικών επιλογών μας.

Είναι ώρα να βρούμε από τη μοιρολατρία και την τυφλή οργή για την πτώση μας. Ένας περίφανος λαός δεν θα ανακτήσει την αυτοπεποίθησή του μέσα από την κλαψούρα, θεωρώντας ότι όλα τα λάθη ήρθαν απ' έξω και κανένα από μέ-σα. Πρέπει να αρχίσουμε να κατανοούμε πόσο σημαντικό ρόλο έχουμε εμείς οι ίδιοι ως άτομα, τα κόμματα, άλλες κοινωνικές δυνάμεις. Από αύριο το πρωί έχουμε τη δύναμη να αντιμετωπίσουμε ένα ένα τα προβλήματά μας. Να συζητήσουμε με τι πολιτικές θα αντιμετωπίσουμε κάθε μεγάλο πρόβλημα, όπως την ανταγωνιστικότητα, την ανεργία, τη φτώχεια, θέματα ρευστότητας, την επενδυτική καθίζηση, τις ανισότητες, τη φασαυότητα, την αναξιοκρατία, την ανικανότητα, τη διαφθορά. Μία είναι η διέξοδος μας, κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες: Πραγματισμός με υπεροχή του εθνικού, του συλλογικού πάνω στο ατομικό, προσήλωση στην ωμή αλήθεια και όχι στη δημαγωγία.

Ο ιδεολογικός - πολιτικός λόγος σε ένα κοινωνικό περιβάλλον με άγρια ανεργία και φτώχεια απαιτεί και

δράσεις. Πρέπει, όσο δύσκολο και αν είναι, να λειτουργήσουν μηχανισμοί κοινωνικής στήριξης, όχι φιλανθρωπίας. Ο κυριότερος τέτοιος μηχανισμός είναι η δημιουργία εμπιστοσύνης στην πολιτική. Η αυτοπεποίθηση ότι σχεδιάζουμε σωστά, ξέρουμε τι κάνουμε και δεν πέφτουμε έξω κάθε τόσο. Ένας δεύτερος είναι η δικαιοσύνη στις θυσίες. Για δεκαετίες, ευρύτερα κοινωνικά στρώματα απόλαυσαν τρελά οφέλη, αρνούμενα κάθε συνεισφορά. Αν δεν αλλάξει αυτό, οι εντάσεις θα είναι έντονες. Συνεχής συζήτηση γίνεται για κόκκινες γραμμές, συνειδησιακά προβλήματα, αξίες και άλλα ηχηρά παρόμοια. Πολύ αργά. Τις κόκκινες γραμμές κανείς τις τραβάρει διαρκικά τη στιγμή που πρέπει, ώστε να αποτρέψει την υπονόμευση του μέλλοντος. Οι κόκκινες γραμμές μας έπρεπε να τραβηχτούν κάθε στιγμή τα τελευταία 3, 10 ή 35 χρόνια, για εκατοντάδες μικρές και μεγάλες αποφάσεις, που οδηγούσαν την κοινωνία χρόνο με τον χρόνο στην κατάρρευση της. Σήμερα, συνειδητοποιούμε, αξίες και κόκκινες γραμμές απαιτούνται για να μη φτάσει η χώρα ακόμα πιο χαμηλά και να μη μιλάμε σε 2 - 3 χρόνια πάλι για κόκκινες γραμμές, ενώ θα τις έχουμε παραβιάσει πολλαπλά από σήμερα μέχρι τότε.

Στο γνωστό έργο, το 1944, ο Νίκος Εγγονόπουλος γράφει: Μπολιβάρ, είσαι ωραίος σαν Έλληνας. Ας μην βανδαλίσουμε τη δυνατότητα να το λέει κάποιος και αύριο.

* Ο κ. Τάσος Γιαννίτσης είναι υπουργός Εσωτερικών.

Αναίμακτη επανάσταση

ΤΟΥ **ΠΑΝΑΓΗ ΒΟΥΡΑΟΥΜΗ***

ΠΛΗΣΙΑΙΟΥΝ εκλογές και η μεγάλη πλειοψηφία που δεν ανήκει στα άκρα δεν ξέρει τι να ψηφίσει. Είναι αδιαφορική με τα παραδοσιακά κόμματα εξουσίας και περισσότερο από κάθε άλλη φορά καταλαβαίνει τον εκβιασμό του εγκλωβισμού και δυσανασχετεί. Το κενό προσπαθούν να γεμίσουν πλήθος κινήσεων από άμεση που προβληματίζονται για την πολιτική κατάσταση και το μέλλον. Άλλες από αυτές είναι αυθόρμητες -ad hoc-, άλλες αναδομημένες παλαιότερων τέτοιων προπαθειών. Οι δυνατότητες προσέγγισης και οργάνωσης που δίνει το Διαδικτυο ενισχύουν αυτά τα κινήματα, αλλά δεν παύουν ως τώρα να είναι ερασιτεχνικές προσπάθειες χωρίς κατευθυνση, καταδικασμένες να παραμείνουν αναποτελεσματικές. Είναι κρίμα, γιατί οι περισσότερες από τις κινήσεις αυτές περιλαμβάνουν σοβαρούς ανθρώπους, βαθιά προβληματισμένους, που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην εξυγίανση του συστήματος.

Θα ήταν χρήσιμο για τη χώρα να αξιοποιηθεί το ρεύμα και θα βοηθούσε σ' αυτό ένας κοινός στόχος γύρω από τον οποίο θα μπορούσαν να συσπειρωθούν οι τώρα ασύνδετες προσπάθειες και να επιδιώξουν μια αξιοπρεπή παρουσία στην επόμενη εκλογική αναμέτρηση, αποβλέποντας έτσι στο να επηρεάζουν από εκεί και πέρα τις εξελίξεις όλο και περισσότερο. Η δεξαμενή από την οποία θα αντλούνται οπαδοί θα αυξάνει συνεχώς, γιατί η κατάσταση, τουλάχιστον όλο και περισσότερο, θα χειροτερεύει. Επίσης θα μεγαλώνουν ο θυμός και η απόγνωση και ο πολίτης, χωρίς πυξίδα, θα γίνεται εύκολη λεία κάθε καιροσκόπου δημαγωγού. Ήδη η κρίση οδηγεί πολλούς έξω από τα δημοκρατικά πλαίσια. Είναι απαραίτητο να βρεθεί μια συγκολλητική ύλη, ένας κοινός παρονομαστής που να ενώσει όλες αυτές τις σκόπιμες κινήσεις και να τους δώσει μία κοινή κατεύθυνση. Τον ρόλο αυτόν θα έπρεπε να παίξει μια πρόταση για βαθιά εγκαίριση στο Σύστημα. Αναθεώρηση που δεν θα θίγει βέβαια τη μορφή του πολιτεύματος, αλλά πολλά άλ-

* Ο κ. Παναγής Βουραούμης είναι πρώην πρόεδρος του ΟΤΕ.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ	ΤΑΞΕΙΣ
----------------	------	----------	--------------	--------	--------	--------

Πώς και γιατί ξέσπασε η κρίση χρέους

Αντιδράσεις εντός και εκτός Ευρωζώνης για τη διαχείριση του προβλήματος και την προτεινόμενη συνταγή στην Ελλάδα

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

«**Αν η Ελλάδα** έσκαψε μόνη τον λάκκο της δανειζόμενη πέρα από τις δυνατότητές της, όπως πολλοί υποστηρίζουν, υπάρχει επίσης η εντεινόμενη αίσθηση ότι η συνταγή λιτότητας της τρόικας, με περικοπές δαπανών και αυξήσεις φόρων, θάβει ζωντανή την Ελλάδα μέσα στον λάκκο». Μ' αυτά τα λόγια υποδεχόνταν, την περασμένη Κυριακή, οι New York Times

την καρχηδόνα δανειακή συνθήκη, την οποία επέβαλαν στην Ελλάδα οι πιστωτές της. Στην ίδια εφημερίδα, ο Βρετανός οικονομολόγος Σάιμον Τίλφορντ απέκρουε τη μονόπλευρη ενοχοποίηση της χώρας μας, εκτιμώντας ότι «η αιτία που η Ελλάδα βρίσκεται σε αυτή τη θέση είναι η στρατηγική που της επέβαλε η τρόικα».

Ακόμη περισσότερο προχωρημένο ήταν το σχόλιο του Φρανσουά Σερζάν στη γαλλική Liberation υπό τον τίτλο «Κίνδυνοι»: «Κι αν γι-

νόμαστε όλοι Έλληνες; Μήπως αυτό που επιβάλλεται σήμερα σ' αυτή τη χώρα, αντικειμενοπίεσαν και εξευτελισμού από τους Ευρωπαίους εταίρους της, προσιωνίζεται εκείνο που θα συμβεί μια μέρα στην Ιταλία, την Πορτογαλία και γιατί όχι στη Γαλλία; (...) Εγκληση του πρωθυπουργού, εγκαθίδρυση ταπεινωτικής επιβλεψης των δημοσίων οικονομικών, επιδεικτική περιφρόνηση, ιδίως από τη Γερμανία, της εθνικής κυριαρχίας (...). Σήμερα είναι οι Έλληνες

πολίτες και μεταξύ αυτών οι πιο φτωχοί και ανασφαλείς, που πληρώνουν το τίμημα. Για πόσο καιρό ακόμη θα αποδέχονται το απαράδεκτο»;

Την ίδια ώρα, από το βήμα της Βουλής των Ελλήνων ο μέχρι πρότινος πρωθυπουργός και πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς εξέφραζε την ευγνωμοσύνη του στην τρόικα γιατί, λέει, είναι έτοιμη να παράσχει στην Ελλάδα μεγαλύτερη βοήθεια απ' ό, τι έχει συμβεί για χώρες της υποσαχάριας Αφρικής. Αν αυτή εί-

ναι η νοοτροπία του πολιτικού μας προσωπικού, αντιλαμβάνεται κανείς τι είδους «διαπραγματεύσεις» είναι σε θέση να διεξάγει με τους δανειστές. Ωστόσο, ο μύθος του αμαρτωλού έθνους, που οφείλει να υποστεί αγόγγυστα την πτώση από τον υπεοσχήμενο ευρωπαϊκό δαίμονα στη μνημονιακή Κουλδάδα των Δακρύων, όσο κι αν αναπαράγεται με μαζοχιστική ευκολία στη Ελλάδα, βρίσκει ολοένα και ισχυρότερο στήλογο εντός και εκτός συνόρων.

Αλήθειες και ψέματα για την προοπτική της ανάκαμψης

1 Η κρίση της Ευρωζώνης είναι κρίση χρέους και οφείλεται στην υπερδιόγκωση του σπάταλου κράτους στις περιφερειακές χώρες.

Η κρίση δεν ξεκίνησε το 2010 από τη λιλιπούτεια Ελλάδα, αλλά το 2008 στη Γουόλ Στρίτ και το Σίτι, όταν έσκασαν οι γιγάντιες φούσκες των τραπεζών. Βασική αιτία της δεν ήταν ένα κράτος πολύ «σπάταλο» σε κοινωνικές παροχές, αλλά ένα νεοφιλελεύθερο κράτος, πολύ γενναιόδωρο απέναντι στις επιχειρήσεις, ιδίως του χρηματοπιστωτικού τομέα, που αιμορραγούσε συνεχώς σε έσοδα λόγω της συρρίκνωσης της φορολογίας των πλουσίων. Στη συνέχεια, η κρίση χρέους επιδεινώθηκε λόγω των σκανδαλωδών προγραμμάτων διάσωσης όχι της Ελλάδας ή της Πορτογαλίας, αλλά των μεγάλων τραπεζών. Μόνο στις ΗΠΑ, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα προσέφερε στις τράπεζες το αστρονομικό ποσό του 1,2

Μια από τις βασικές αιτίες υπερχρέωσης είναι το ίδιο το μνημονιακό «πρόγραμμα διάσωσης», που ανέβασε το χρέος από 120% σε 169% του ΑΕΠ.

τρισ. (τρισ!) δολαρίων με εξωφρενικό επιτόκιο 0,01%. Το ίδιο συμβαίνει τώρα στην Ευρωζώνη, με την «ανακεφαλαιοποίηση»-διάσωση των τραπεζών, την οποία καλούνται να πληρώσουν οι πολίτες κατά τη γνωστή συνταγή «ιδιωτικοποίηση των κερδών - κοινωνικοποίηση των χρεών».

2 Η Ελλάδα δικαιώς παθαίνει όσα παθαίνει γιατί αποτελεί μοναδική περίπτωση υπερχρέωσης, κρατισμού και διαφθοράς στην Ευρώπη.

Η Ιταλία με τη βιομηχανική παράδοση και μέλος του G-7 μας ακολουθεί κατά πόδας, ενώ η Γαλλία, πέμπτη πλουσιότερη χώρα του κόσμου, βομβαρδίζεται καθημερινά από τα ίδια ρεφρέν -ζούμε πέραν των δυνατοτήτων μας, οι οικoi αξιολόγησες μάς στερούν το ποθητό AAA, η λιτότητα είναι αναπόδραστη κ.λπ.»- από τον Σαρκοζί. Η διαφθορά -όταν π.χ. αγοράζουμε Λεοπαρντ ή παραλαμβάνουμε τον «Παπανικολή» ή λαδωνόμαστε από τη Siemens- θέλει δύο, όπως τα γερμανικά πλεονάσματα προϋποθέτουν τα ελληνικά ελλείμματα. Μια από τις βασικές αιτίες υπερχρέωσης είναι το ίδιο το μνημονιακό «πρόγραμμα διά-

σωσης», που ανέβασε το χρέος από 120% σε 169% του ΑΕΠ - και ακόμη κι αν όλα πάνε κατ' ευχήν με το δεύτερο «πρόγραμμα διάσωσης» θα έχουμε επανέλθει στο 120% απ' όπου ξεκινήσαμε το... 2020!

3 Δεν έχουμε άλλο δρόμο παρά να δεχθούμε το Μνημόνιο II, για να ελαφρύνουμε το τεράστιο χρέος μας, γύρω στα 30.000 ευρώ για κάθε Έλληνα.

Το χρέος δεν το πληρώνει κάθε πολίτης μέσα σε ένα χρόνο, αλλά το ελληνικό κράτος (που έχει πολλές πηγές εσόδων πέραν των εισοδημάτων των μισθωτών) μέσα σε δεκαετίες. Από τα 130 δισ. που σχεδιάζουν να μας δώσουν με την ταπεινωτική διαδικασία του κλειστού λογαριασμού, το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος δεν θα πάει για μισθούς και συντάξεις (αυτά πληρώνονται κυρίως από αυτά που εμείς παράγουμε), αλλά για αποπληρωμή των δανειστών. Αυτά που όντως θα χρειαστούμε αν αύριο το πρωί κάνουμε στάση πληρωμών, δεν είναι τα 130 δισ. αλλά τα μόλις 5 δισ. στα οποία, όπως είπε στη Βουλή ο κ. Παπαδόημος, έχει μειωθεί το πρωτογενές μας έλλειμμα. Πέντε δισ. για ένα έθνος 11 εκατομμυρίων σημαίνουν ότι μας αναλογεί να εξοικονομήσουμε 1,25 ευρώ τη μέρα - έναν καφέ ή μια τυρόπιτα, αν εφαρμόσουμε τη λογική του «τι χρωστάει ο καθένας μας»...

4 Οι λαοί των πλουσίων κρατών δεν μπορούν να δεχθούν να πληρώσουν τα δικά μας χρέη.

Οι λαοί των πλουσίων κρατών δεν πληρώνουν τα δικά μας χρέη, αλλά τα χρέη των δικών τους τραπεζών με απλό διάμεσο την Ελλάδα. Ο πρώην πρωθυπουργός της Γαλλίας Μισέλ Ροκάρ έγραψε πρόσφατα στη Le Monde άρθρο με τίτλο «γιατί τα κράτη να πληρώνουν 600 φορές περισσότερο από τις τράπεζες»; Γιατί άραγε να δανείζει η ΕΚΤ τις τράπεζες με επιτόκιο 1% και τα κράτη να υποχρεώνονται να δανείζονται με 6,7 και 8%; «Να σε κυβερνά το οργανωμένο χρέημα είναι εξίσου επικίνδυνο με το να σε κυβερνά το οργανωμένο έγκλημα», είχε πει ο Ρούζβελτ.

5 Η εσωτερική υποτίμηση είναι ο μόνος δρόμος για να ανακτήσουμε τη χαμένη μας ανταγωνιστικότητα απέναντι σε Ισπανία, Πορτογαλία κ.λπ.

Υποτίθεται ότι μπήκαμε στην «ευρωπαϊκή οικογένεια» της συνοχής και της αλληλεγγύης, για να ανακαλύψουμε ξαφνικά ότι βρισκόμαστε σε μια ρωμαϊκή αρένα, όπου ισχύει το «ο θά-

Η κρίση δεν ξεκίνησε το 2010 από την Ελλάδα, αλλά το 2008 στη Γουόλ Στρίτ, όταν έσκασαν οι γιγάντιες «φούσκες» των τραπεζών. Μόνο στις ΗΠΑ, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα προσέφερε στις τράπεζες το αστρονομικό ποσό του 1,2 τρισ. δολαρίων.

νατός σου, η ζωή μου». Εντάξει. Αλλά η μείωση του κόστους εργασίας είναι μόνο ένας, ο πιο βάρβαρος, τρόπος αύξησης της ανταγωνιστικότητας, ο άλλος είναι η αύξηση της προστιθέμενης αξίας με επενδύσεις, καινοτομία κ.λπ. Μόλις προχθές, η Ισπανία του Ραχόι μείωσε στο ελάχιστο τις αποζημιώσεις απολύσεων για να γίνει κι αυτή «πιο ανταγωνιστική». Αν όλοι οι «εταίροι» μονομάχοι ακολουθήσουμε τη λογική της εσωτερικής υποτίμησης, αύριο θα ανταγωνιζόμαστε όχι τους Πορτογάλους, αλλά τους Βούλγαρους και μεθαύριο τους Κινέζους σε μια εφιαλτική, καθοδική σπείρα χωρίς τέλος. Αντίθετα, η εξωτερική υ-

ποτίμηση ύστερα από την ανάκτηση του εθνικού νομισμάτος (αν εμείς το επιλέξουμε και όχι αν μας εκδιώξουν οι δανειστές μας), με όλα της τα αναπόφευκτα προβλήματα, θα αυξήσει αμέσως την ανταγωνιστικότητα, ιδίως της λεγόμενης «εθνικής βιομηχανίας» μας, του τουρισμού.

6 Οι θυσίες με τη νέα δανειακή σύμβαση θα είναι μεγάλες, αλλά θα μας οδηγήσουν έξω από το τούνελ, σε μια βιώσιμη ανάκαμψη.

Όπως γράφει ο οικονομολόγος Γιάννης Βαρουφάκης: «Το ότι θα αποτύχει (το Μνημόνιο II) είναι δεδομένο. Με την ήδη αποτελεσματέν

εδώ και πολλούς μήνες βιομηχανική παραγωγή να μειώνεται κατά 11,3% σε έναν μόνο μήνα, τα δημόσια έσοδα να κατακυλούν κατά 18% τον επόμενο μήνα και την ανεργία να πετάει στο 20,9%, το πλάνο του Μνημονίου II βρίσκεται ήδη νοκ-άουτ στο καναβάτσο της ζωής. Μόνο η ελληνική κυβέρνηση προσποιείται ότι είναι όρθιο (...). Κάθε μέρα που περνάει ακούγονται εντός της γερμανικής ελίτ όλο και πιο δυνατά οι φωνές που ζητούν να χρησιμοποιηθεί ο χρόνος που κερδίζουν με το Μνημόνιο II ώστε να προετοιμαστεί το έδαφος για την εκπαραθύρωση της Ελλάδας από την Ευρωζώνη».

Τα εργαλεία κατασκευής της συλλογικής ενοχής

Εξαιρετικά επίκαιρο, το τελευταίο βιβλίο του Μαουρίτσιο Λαζαράτο έχει τίτλο «Η κατασκευή του χρεωμένου ανθρώπου: δοκίμιο για τη νεοφιλελεύθερη συνθήκη». Κεντρική θέση του Ιταλού φιλοσόφου είναι ότι, σε αντίθεση με τον κλασικό φιλελευθερισμό που θεμελιώνει την οικονομία πάνω στις σχέσεις ελεύθερης ανταλλαγής μεταξύ νομικά ισότιμων υποκειμένων, η νεοφιλελεύθερη οικονομία οικοδομείται πάνω στην ασύμμετρη σχέση ισχύος δανειστή - χρεώστη. Στον σύγχρονο κόσμο, το χρέος, ιδιωτικό και κρατικό, γίνεται κεντρική κατηγορία όχι μόνο της οικονομίας, αλλά και της ίδιας της ύπαρξης.

Επικαλούμενος το «Γενεαλογία της Ηθικής» του Νίτσε, ο Λαζαράτο μας θυμίζει ότι στη γερμανική γλώσσα η θεμελιώδης ηθική έννοια της ενοχής (Schuld) παραπέμπει στην πολύ υλική έννοια των χρεών (Schulden). Την ίδια γραμμική σκέψης ακολουθεί «Η γέννηση της τραγωδίας», έργο της νεότητας του Νίτσε, στην οποία διεκτραγωδεύεται η «υποδούλωση του γερμανικού πνεύματος» εξαιτίας του πλέγματος ενοχής που κληρονόμησε από τον ιουδαϊκό - ρομανικό πολιτι-

Σύμφωνα με τον Ιταλό φιλόσοφο Μαουρίτσιο Λαζαράτο, η νεοφιλελεύθερη οικονομία οικοδομείται πάνω στην ασύμμετρη σχέση ισχύος δανειστή - χρεώστη.

σμό. Ως μόνο δρόμο αναγέννησης ο νεαρός Νίτσε έβλεπε τη δυνατότητα του γερμανικού πνεύματος να επistrέψει στην «υπέροχη ιδέα του τελεσφόρου αμαρτήματος», το Προμηθεϊκό ιδανικό των Ελλήνων, γενικότερα δε «να προσκολληθεί ακλονήτως στα διδάγματα μόνον ενός λαού, από

Στον σύγχρονο κόσμο, το χρέος, ιδιωτικό και κρατικό, γίνεται κεντρική κατηγορία της ίδιας της ύπαρξης.

τον οποίον το να μαθαίνει κανείς είναι ήδη περιφανής δόξα και εξαιρετική τιμή - από τον ελληνικόν λαόν».

Η σύγχρονη Γερμανία υπέστη τις επιπτώσεις από το πλέγμα συλλογικής ενοχής που της κληροδότησε ο Ναζισμός. Σήμερα φαίνεται να το έχει ξεπεράσει για τα καλά, αλλά μόνο για να επβάλει στους αδύνατους εταίρους της ένα άλλο πλέγμα συλλογικής ενοχής, υφασμένο γύρω από το οικονομικό τους χρέος. Κάτι που δεν θα πετύχαινε, βέ-

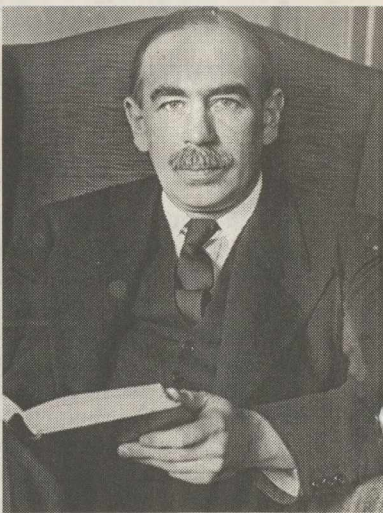
βαια, χωρίς τη σύμπραξη πολιτικών όπιας κορυφαίων στελεχών της προπογούμενης κυβέρνησης που διαλαλούσαν στην οικουμένη ο ένας ότι «κυβερνά μια διεφθαρμένη χώρα», ο άλλος ότι η οικονομία μας είναι «Τιτανικό» και ο τρίτος ότι «μαζί τα φάγαμε».

Στο προαναφερθέν βιβλίο του, ο Λαζαράτο κευτηριάζει την τυφλή ενοχοποίηση των «ελληνικών παρασίτων» και τάσσεται υπέρ της διαγραφής του χρέους, μηχανισμού όχι μόνο οικονομικού εκβιασμού, αλλά και ακύρωσης κάθε εναλλακτικού μέλλοντος για τους ευρωπαϊκούς λαούς. Ο Ιταλός φιλόσοφος μας θυμίζει παλιότερη συνέντευξη του Γάλλου συναδέλφου του, Φελίξ Γκουαταρί, στην ελληνική κρατική τηλεόραση, λίγους μήνες πριν από το θάνατό του, το 1992, απ' όπου το απόσπασμα:

«Η Ελλάδα είναι κακός μαθητής της Ευρώπης. Αυτό είναι το μεγάλο της προσόν. Ευτυχώς που υπάρχουν κακοί μαθητές σαν την Ελλάδα, φορείς πολυποκρότητας, άρνησης μιας ορισμένης γαλλογερμανικής κανονικότητας. Λοιπόν, συνεχίστε να είσθε κακοί μαθητές κι εμείς θα συνεχίσουμε να είμαστε καλοί φίλοι σας».

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

Τζον Μείναρντ Κέινς

Οι εκτιμήσεις του θεμελιωτή της Μακροοικονομικής Τζον Μείναρντ Κέινς ακούγονται σήμερα επίκαιρες.

Προβλέψεις από το 1919

Το 1919 ο θεμελιωτής της Μακροοικονομικής προκάλεσε σοκ ένθεν καέθεν του Ατλαντικού με το προφητικό έργο του «Οι οικονομικές επιπτώσεις της ειρήνης», προειδοποιώντας ότι οι ταπεινωτικοί όροι της Συνθήκης των Βερσαλλιών κινδύνευαν να οδηγήσουν τη Γερμανία είτε στην κομμουνιστική επανάσταση, είτε στον εθνικιστικό ρεβανσισμό. Αφήνουμε στον αναγνώστη να κρίνει αν οι εκτιμήσεις του Κέινς ακούγονται σήμερα επίκαιρες για τους θύτες και τα θύματα του σύγχρονου, ακήρυκτου οικονομικού πολέμου και τις συνθήκες που τον συνοδεύουν.

«Ο κίνδυνος που αντιμετωπίζουμε είναι η απότομη καθίζηση του επιπέδου ζωής ευρωπαϊκών πληθυσμών σε σημείο που να συνεπάγεται πραγματική πείνα για κάποιους (...) Αυτοί οι άνθρωποι δεν είναι σίγουρο ότι θα πεθάνουν σιωπηλά. Γιατί η πείνα, ενώ φέρνει σε κάποιους λήθαργο και κατάθλιψη, ωθεί άλλους στην υστερία και την απελπισμένη μανία.

(...) Αντικρίζουμε στην Ευρώπη το θέαμα μιας εκπληκτικής αδυναμίας της μεγάλης καπιταλιστικής τάξης, που αναδύθηκε από τους βιομηχανικούς θριάμβους του 19ου αιώνα και μέχρι πρότινος φάνταζε παντοδύναμη (...). Χθες, οι καπιταλιστές πίστευαν στον εαυτό τους. Τώρα τρέμουν μπροστά σε κάθε προσβολή.

(...) Η οικονομική στέρση προχωρεί κατά στάδια και όσο οι άνθρωποι την υπομένουν, ο έξω κόσμος δεν δίνει μεγάλη σημασία (...). Κάποια στιγμή, φτάνουμε επιτέλους στο όριο της ανθρώπινης αντοχής και οι σύμβουλοι της απελπισίας και της τρέλας ξυπνούν τους πάσχοντες από τον λήθαργο. Τότε οι άνθρωπος είναι έτοιμος να ακούσει κάθε επαγγελία ελπίδας, αυταπάτης ή εκδίκησης κυκλοφορεί στον αέρα. Καθώς γράφω, οι φλόγες του μολοσμβικισμού φαίνεται για την ώρα να σβήνουν, ενώ οι λαοί Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης καθλώνονται σε ένα επίφοβο ναρκωπέδιο (...). Ωστόσο, ο χειμώνας έρχεται. Οι άνθρωποι δεν θα έχουν τίποτα να περιμένουν ή να ελπίζουν. Ελάχιστα θα απομένουν για να μετριάσουν τις δυσκολίες ή για να ανακουφίσουν τους λιμοκτονούντες αστικούς πληθυσμούς.

Αλλά ποιος μπορεί να προβλέψει πόσος πόνος μπορεί να απορροφηθεί ή ποια κατεύθυνση θα αναζητήσουν επιτέλους, οι άνθρωποι για να δραπετεύσουν από τα βάσανά τους»;

Διαβάστε

• **J.M. Keynes**, «The Economic Consequences of Peace», Emereo, 2011.

• **M. Lazzarato**, «La fabrique de l'homme endette», Amsterdam, 2011.

• **Φρ. Νίτσε**, «Η γένεσις της τραγωδίας» (μτφ. Ν. Καζαντζάκη), Γ. Φέξης, 1965.

• **Γ. Βαρουφάκης**, «Η αισιόδοξη πλευρά της χρεοκοπίας», Protagon.gr, 28 Απριλίου 2010.